

Dachauherdenking 2022

23 april 2022, Amsterdamse Bos

Beste mensen,

Het is een eer om hier vandaag voor u te mogen staan en deel te zijn van de Dachau herdenking. Samen de doden herdenken, samen stil staan en te beseffen dat wij in vrede en vrijheid leven en dat het belangrijk is deze ook samen vieren. Ik ben vorig jaar februari begonnen in de functie van directeur bij het Nationaal Comité 4 en 5 mei en ben enorm geraakt hoeveel organisaties en duizenden vrijwilligers zich inzetten om het verhaal te blijven vertellen en samen te herdenken en te vieren.

We hebben een gezamenlijke opdracht om de herinnering aan de Tweede Wereldoorlog levend te houden; dit doen wij door verhalen over te dragen aan volgende generaties en momenten en plekken te creëren om samen te herdenken en te vieren. We ervaren een even grote opdracht in het verbinden van mensen om samen op te staan voor een rechtvaardige, menswaardige, solidaire en vreedzame samenleving. Een grote opdracht, die versleuteld ligt in allemaal kleine handelingen in hoe we met elkaar omgaan en hoe we ons tot elkaar verhouden.

Het levend houden van een herinnering uit de Tweede Wereldoorlog is soms ook moeilijke opgave, omdat het om een herinnering gaat die niet van onszelf is, maar van onze ouders, grootouders en overgrootouders. Herinneringen gebundeld in een hoeveelheid van verhalen, waarvan velen nooit verteld. De verhalen die ik van mijn eigen grootouders meekreeg, raakten mij diep, gaven mij een spiegel tot nadenken en deden mij ook beseffen dat de vrijheid waarin ik leef niet vanzelfsprekend is.

Nu met het uitbreken van de oorlog in Oekraïne, een soeverein land, voelen we dat we tekort schieten in het voorkomen van oorlogen, het alert zijn op signalen op voortekenen. Doen we wel genoeg? En wat kunnen we daadwerkelijk doen?

Ik voel mij, net als velen anderen verplicht om de verhalen te blijven delen en bij te dragen aan het voorkomen van uitsluiting, discriminatie, ongelijkheid, honger, geweld en oorlog. In de laatste 16 jaren heb ik humanitair werk gedaan en veel onrecht en lijden in de wereld gezien. Mensenrechten verdragen die na de tweede wereldoorlog zijn opgesteld en ondertekend, worden nog vaak geschonden, maar geven wel kracht en houvast om door te gaan. Zeker voor grote groepen mensenrechten activisten, minderheidsgroepen, burger bewegingen en vrouwen bewegingen. Miljoenen mensen spreken zich uit voor onrecht en komen in actie. Een waardevol en kostbaar bezit. Zeker voor een sterke democratie.

Ik kreeg vanuit huis een 'gezonde angst' overgedragen dat we ten alle tijden alert moeten zijn en dat het leven in vrijheid inspanningen van ons allen vraagt. Niet alleen van de overheid, maar juist van ons als burgers. Een gezonde angst noem ik het. Net als de liefde voor je naasten, die je nooit kwijt wil raken, is ook vrijheid een even kostbaar bezit. We hebben een taak om vrijheid weerbaar te maken, zorgen dat deze tegen een stootje kan.

Het is belangrijk dat we onszelf vragen blijven stellen en ook aan de ander. Niet vanuit tegenstellingen, maar vanuit onderlinge verbondenheid. Nieuwsgierig zijn naar de ander en open staan voor nieuwe perspectieven of andere perspectieven. Voelen en ervaren dat er een veel groter gevoel van verbondenheid is dan verdeeldheid. Scherp blijven of er voldoende ruimte is voor het tegengeluid, het andere geluid. En ook of er ruimte is voor minderheden die vaak meer moeite hebben hun stem te laten horen.

Het is belangrijk dat we hier vandaag staan en stil staan bij de duizenden mensen die gevangen zaten in Dachau

Juist het concentratiekamp Dachau is van grote betekenis

Een kamp dat in 1933 al in gebruik werd genomen door de Nazi's met de opzettelijke bedoeling om het tegengeluid, het andere perspectief, het anders zijn, weg te zetten, te onderdrukken, te breken en zelfs te vermoorden.

Het wegnemen van meerstemmigheid, breekt een democratie op.

Het leven in een vrij land, biedt ruimte om je stem te laten horen, biedt ruimte voor meerstemmigheid. We mogen dit veel meer waarderen en koesteren.

De verhalen uit de Tweede Wereldoorlog tonen ons verhalen van mensen als Titus Brandsma, die al in de jaren 30 waarschuwde voor de gevaren van het Nationaalsocialisme en zich ook tijdens de oorlogsjaren bleef verzetten. Hij stierf op 26 juli 1942 in Dachau. Zijn gedachtegoed leeft nog steeds voort.

In mijn eigen familie werd de broer van mijn Oom Cor, André van Beveren, op 20 jarige leeftijd opgepakt, hij werd twee keer opgepakt en kwam uiteindelijk via Kamp Amersfoort en kamp Neuengamme in Dachau terecht. Hij overleefde de oorlog wel.

De oorlog is niet één verhaal, maar is een optelsom van miljoenen verhalen, velen nooit verteld. Verhalen uit een ver verleden, die ook vandaag de dag nog steeds van betekenis zijn.

Nu we geconfronteerd zijn met de oorlog in Oekraïne, realiseren we nog beter hoe kostbaar en kwetsbaar vrijheid is en voelen we op een bredere manier hoe 'onze vrijheid' onlosmakelijk verbonden is met de ander.

Het is onze plicht om onze eigen stem te laten horen, ons uit te blijven spreken tegen onrecht

En daarmee ook recht te doen aan de meer dan 41 000 gevangenen die stierven in Dachau om wie zij waren en waar zij voor stonden.